

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ศักยภาพของชุมชนไทลื้อในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาบ้านคอนมูล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ผู้เขียน

นางสาววัชรภรณ์ จันทร์จำ

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ลีสุวรรณ	กรรมการ
ศาสตราจารย์ ดร. มนัส สุวรรณ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพของชุมชนไทลื้อในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาบ้านคอนมูล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบริบทของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ศึกษากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การศึกษานี้ ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มชาวบ้าน และการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว การวิเคราะห์ใช้วิธีการเชิงคุณภาพร่วมกับวิธีการเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า บริบทของชุมชนไทลื้อบ้านคอนมูลมีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์มายาวนาน ความเป็นไทลื้อถูกหลอมรวมเป็นวิถีชีวิต และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี ชาวบ้านดำรงชีพด้วยการเกษตรแบบผสมผสาน และพึ่งพาธรรมชาติ ด้วยการจัดการป่าอนุรักษ์ต้นน้ำชุมชน ระบบเหมืองฝายพื้นบ้าน และแหล่ง

อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นที่ดึงดูดใจของกลุ่มองค์กรชุมชนภายนอก ที่เข้าไปเยี่ยมชม ศึกษาทางด้านจัดการทรัพยากรชุมชน และมีนักท่องเที่ยวมาชมสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศชุมชน ศึกษาวัฒนธรรมวิถีชีวิตชุมชนอยู่เสมอ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ และตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไปพร้อมกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชน

กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน เกิดขึ้นจากองค์กรชุมชนได้ร่วมกัน จัดการท่องเที่ยวขึ้น โดยการใช้ศักยภาพของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และศักยภาพของระบบ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีส่วนร่วมเรียนรู้ หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการวางแผน เตรียมการและดำเนินการจัดการท่องเที่ยว ในรูปแบบที่ชุมชนต้องการและเหมาะสมกับสภาพ ท้องถิ่นของตน ก่อให้เกิดกระบวนการกลุ่มและการแบ่งบทบาทหน้าที่กันทำงาน ซึ่งนำไปสู่การ เชื่อมโยงกับกลุ่มความสัมพันธ์ในชุมชน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความรู้และพัฒนา ทักษะในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ซึ่งได้มีส่วนสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนได้ทั้งด้านสังคม และเศรษฐกิจ อันเป็นกลไกหลักในการพัฒนาศักยภาพของชุมชน

การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น พิจารณาได้จากการที่ชุมชนมีทุนทางสังคมเป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะระบบความสัมพันธ์ทาง ประวัติศาสตร์และความเป็นพวกพ้องเดียวกัน ทำให้คนในชุมชนไหลลื่นบ้านดอนมูลให้ความ ร่วมมือซึ่งกันและกัน ภายใต้ระบบการจัดการให้เกิดจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ รักและหวงแหน ชุมชน ประกอบกับคุณค่าทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่ในวิถีชีวิตของชุมชน ได้เชื่อมโยง และหล่อหลอมความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานระบบการผลิตเพื่อ การพึ่งตนเอง ที่สะท้อนออกมาในรูปแบบของการจัดการทรัพยากร ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบสำคัญ ทำให้ชุมชนสามารถธำรงคุณค่าที่คนในชุมชนยึดถือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

Thesis Title The Potential of Tai Lue Community in Resource Management for Ecotourism : A Case Study of Don Mun Village, Tha Wang Pha District, Nan Province

Author Miss Watcharaporn Chankham

Degree Master of Arts (Man and Environment Management)

Thesis Advisory Committee	Assoc. Prof. Dr. Anurak Panyanuwat	Chairperson
	Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuan	Member
	Prof. Dr. Manat Suwan	Member

ABSTRACT

The research, namely, The Potential of Tai Lue Community in Resource Management for Ecotourism A case study of Don Mun Village, Tha Wang Pha District, Nan Province, had 3 objectives. They were to study (1) the community contest concerned with ecotourism resource management ; (2) ecotourism management processes by the community ; and (3) the community's potential in ecotourism resource management.

This research integrated the qualitative and quantitative researches. The data were collected by the use of observation, group discussions, interviews and focus group discussion with the community leaders and villagers. A set of questionnaires were used to collect data from tourists. The collected data were, then analyzed by using descriptive analysis, frequency distribution and percentage.

The results of this research showed that Tai Lue Community of Don Mun Village had long historical backgrounds. Being Tai Lue was to maintain their tradition and norms that have been integrated and become their unique culture and way of living. The villagers

earned their living on integrated agriculture and farming, and natural resources, by managing their community watershed, conservation forest and aquatic species conservation areas. The maintenance of traditional irrigation system became attractive for the external community organizations to visit the villagers' resource management. Many tourists always visited, the community eco-system, and studied the culture, creating the community's pride and awareness of the villagers' resource conservation along with their tradition, culture and life style. The process of tourism management were emerged by the community organizations which were based on the use of their natural resource potential and relationship system of the villagers. They learnt and created new body of knowledge for tourism management in the way that consistent with local villagers' agreement and locality. Group process among the tourism organizations, including their role and responsibility division in learning process were developed, leading to management skills, tourism management activities, and community strength, socially and economically.

The results of the community potential analysis shared that its tourism resource management had been based on its social capital. The social relationships to the community history and kinship system made the villages naturally lived, care and aware of their communities. Additionally, the values of local wisdom and old culture hidden within the community lifestyle generated the relationships between human and nature. That was founded on the self-sufficient production system, reflecting out as that of the resource management pattern. All based on self-sufficiency that showed in the way of worthy resource management that is the important factor to maintain the fraternity of community.